

НЕДЕЉА ИМУНИЗАЦИЈЕ У ЕВРОПСКОМ РЕГИОНУ СЗО 26.4–2.5.2021. године

„Вакцине нас зближавају”

Недеља имунизације је годишњи догађај чији је општи циљ повећање обухвата имунизацијом јачањем уверења о потреби заштите сваког детета/особе од болести које се могу спречити вакцинацијом, са посебним акцентом на децу из тешко доступних вулнерабилних и маргинализованих група. Недељу имунизације је иницирала СЗО у октобру 2005. године, а у њено обележавање Србија се укључила од почетка. Недеља имунизације је иницијатива која је координирана од стране Регионалне канцеларије СЗО за Европу, у сарадњи са земљама чланицама и партнерима, у циљу повећања обухвата и изградње позитивних ставова о неопходности имунизације.

Ова шеснаеста по реду Недеља имунизације обележава се у доба пандемије COVID-19 под слоганом „Вакцине нас зближавају”. Вакцинација се види као извесно решење у заустављању пандемије под условом да довољна количина вакцина буде равномерно доступна на глобалном нивоу. Фокус је на глобалној солидарности и порасту поверења у вакцине и вакцинацију против COVID-19. И у овим условима, одржавање континуитета у спровођењу националних програма имунизације има приоритет који ни на који начин не сме бити угрожен. Посебну пажњу треба обратити на ризичне групе када су у питању поједине болести које се могу спречити вакцинацијом (грип, пнеумококна болест, инфекција изазвана респираторним синцицијелним вирусом...).

Имунизација је резултат колективне одговорности. Учините све да ви и чланови ваше породице будете правремено и потпуно вакцинисани.

Имунизација је једна од најуспешнијих јавноздравствених иницијатива. Имунизацијом се превенирају болести, компликације и смртни исходи од вакцинама превентабилних болести међу којима су: дечија парализа, дифтерија, тетанус, велики кашаљ, хепатитис Б, морбили, заушци, рубела, неке врсте запаљења плућа, проливи изазвани ротавирусом и рак грлића материце. Сваке године се региструје два до три милиона смртних исхода од пнеумококних инфекција, ротавирусних инфекција, дифтерије, тетануса, великог кашља, малих богиња код невакцинисаних лица, међу којима је највише деце испод пет година живота. Имунизација је допринела искорењивању великих богиња и доприноси искорењивању дечије парализе.

Према подацима СЗО, укупан број пријављених случајева полиомијелитиса на глобалном нивоу у 2020. години износио је 174 и одржава се на нивоу из 2019. године. Сви случајеви су изазвани типом 1 дивљег вируса полиомијелитиса. Полио се ендемски и даље одржава у две земље (Пакистан са 67% случајева и Авганистан са 33% случајева). Тип 2 вируса дечије парализе је искорењен 2015. године, а тип 3 вируса дечије парализе 2019. године (полиомијелитис изазван типом 2 вируса се не региструје од 1999. године, а типом 3 од 2012. године). Од априла 2016.

године све земље које у својим програмима имунизације примењују оралну полио вакцину искључиле су из даље примене вакцину која садржи вакцинални полио вирус тип 2. Од 2021. године ОПВ се више не примењује у нашој земљи, а последња ревакцинација против ове болести спроводи се код деце пред полазак у школу. Захваљујући вакцинацији и надзорним активностима у оквиру програма ерадикације дечије парализе више од 18 милиона људи остало је здраво, а у супротном би било парализовано. У 2021. години навршавају се 23 године од последњег регистрованог аутохтоног случаја дечије парализе изазваног дивљим полиовирусом у Европском региону СЗО (Турска 1998). Све земље региона стекле су статус земаља без полиомијелитиса у јуну 2002. године.

Пре увођења вакцине против малих богиња, која је у примени скоро 50 година, процењује се да је годишње умирало од ове болести око 2,6 милиона особа. У прошлој години у Европском региону СЗО пријављено је око 12.200 случајева из 37 од 52 земље, што се доводи у везу са потпријављивањем због лабораторијског надзора над COVID-19. Од укупног броја случајева, 88% је пријављено из шест земаља (Узбекистан, Казахстан, Руска Федерација, Румунија, Киргистан, Турска), док је 49% случајева лабораторијски потврђено. Доминантан генотип је Д8 у 28% узорака, а потом следи Б3. Највећи број оболелих је у узрасту испод једне године (35%), а 82% лица је било невакцинисано. Регистрована је хоспитализација код 90% случајева, а смртни исходи у четири земље са 10 случајева (Казахстан пет, Бугарска и Турска са по два, Киргистан један). У земљама ЕУ регистровано је око 1280 случајева (од којих је 75% лабораторијски потврђено), што је 10 пута мање у односу на претходну годину. Како је у периоду 2010–2019. године регистровано 148.279 случајева морбила, са епидемијским таласима 2010–2012. и 2017–2019, редукација броја оболелих у 2020. години објашњава се применом физичке дистанце, маски, затварањем школа, остајањем код куће, забраном масовних догађаја, затварањем граница и других мера у превенцији COVID-19. Ове мере су истовремено опште мере превенције за друге заразне болести чији је доминантни пут преноса капљични.

Сходно околностима везаним за COVID-19, у августу 2020. године Европска верификациона комисија за елиминацију морбила/рубеле разматрала је документацију за 2019. годину за само 11 од 53 земље, и накнадно до краја године за још 48 земаља. Верификовано је одсуство ендемске трансмисије морбила закључно са 2019. годином у 29 земаља. И даље је неопходно континуирано спроводити основне стратегије према плану активности елиминације морбила које се односе на достизање и одржавање обухвата преко 95% у свим административним јединицама, достизање и одржавање индикатора квалитета у активном надзору и спровођење допунске имунизације невакцинисаних и непотпуно вакцинисаних лица.

Добро функционисање имунизационог система је један од кључних елемената за снажан здравствени систем и припрема земље за будуће јавноздравствене изазове. То се најбоље види у новонасталим околностима када имунизација против COVID-19 постаје императив у борби против пандемије ове болести. Обухват имунизацијом је један од индикатора доступности примарне здравствене заштите и процене капацитета здравственог система. У условима пандемије COVID-19 треба инсистирати на континуираном спровођењу обавезне имунизације

јер сваки пад обухвата носи са собом ризик од појаве вакцинама превентабилних болести и избијања епидемија, што би било погубно за здравствени систем који је већ ионако оптерећен COVID-19.

Поруке Недеље имунизације у Европском региону СЗО

- Доносиоци одлука треба да креирају професионални, едукативни и социјални систем подједнаке доступности вакцина.
- Здравствени радници треба да буду кључни извор информација о вакцинама за родитеље. Изградњом поверења у вакцине спасавају се животи.
- Сваки родитељ треба да игра кључну улогу у заштити своје деце избором да их вакцинише. Свако дете заслужује да буде заштићено од вакцинама превентабилних болести.
- Истраживачи на пољу вакцина спасили су милионе живота развојем безбедних и ефикасних вакцина.
- Радећи на томе да свако дете прими потребне вакцине бивамо заслужни за креирање будућности без вакцинама превентабилних болести.
- Вакцине штите од болести, спасавају животе и стварају основу за дуг и здрав живот.
- Вакцинацијом против заразних болести не штите се само вакцинисани, већ и они око њих.
- Захваљујућу вакцинацији, број случајева дечије парализе је од 1988. године редукован за 99%. Заједно можемо искоренити полио.
- Вакцинацијом против инфекције изазване хуманим папилома вирусом (ХПВ) можемо превенирати 90% карцинома грлића материце.
- Морбили су једна од најзаразнијих болести. Невакцисана деца испод пет година живота су у највећем ризику од оболевања и компликација, укључујући смртни исход. Вакцинацијом можемо елиминисати морбиле.
- Рубела инфекција код трудница може изазвати побачај или конгениталне малформације плода. Вакцинацијом у детињству штити се особа цео живот.
- Вакцина против хепатитиса Б је 95% ефикасна у превенцији инфекције, развоју хроничне болести и карцинома јетре узроковане хепатитисом Б.

Достизање и одржавање колективног имунитета популације против заразних болести вакцинацијом је суштина заједничких напора у свим земљама света.